

Ngô Thì Nhậm và văn án năm Canh Tý

Tác Giả: Ánh Dáng

Thứ Tư, 01 Tháng 9 Năm 2010 05:17

Ngô Thì Nhậm là Hy Doãn, sinh năm 1746, là con cả hoàng giáp Ngô Thì Sĩ,

thuộc dòng họ Ngô ở làng Tả Thanh Oai (tức danh là làng Tó), huyện Thanh Oai, tỉnh Hà Đông cũ (nay là tỉnh Hà Tây). Dòng họ này liên tục gần hai thế kỷ có nhiều người đỗ cao, học rộng, làm quan liêm khiết, lòng tin cậy của vua.

Xem ảnh phong to Ngô Thì Nhậm cũng hết lòng phục vụ chúa Trịnh Sâm, để xuất nhiều phẩm vật dâng cúng cách lập nên nhậm thay đổi cách cai trị, chấp nhận quan liêu tham nhũng, làm giàu nên ích cho dân. Nhưng ông đã hoàn toàn thất vọng: Trịnh Sâm cũng như các chúa Trịnh trước đó xa xỉ, hoang dâm vô độ, chấp nhận ngày mất dần sâu đắm vào vòng đối kháng.

Ngô Thì Nhậm và văn án năm Canh Tý

Tác Giả: Ảnh D

Thứ Tư, 01 Tháng 9 Năm 2010 05:17

Ngô Thì Nhậm tri kỷ bao năm trước mong đợi có ông là người anh hùng áo vải Nguyễn Huệ với lá cờ Tây Sơn để chọi phe phong Nam mà ông đã từng nghe từng tin tức từ mấy năm trước nay đã đến. "Chỉ khi người bị bắt đến mình, chỉ đến nay đem ra vùng vẫy; giúp tám chữ mà chuyện xoay; và chín chữ yên lòng người". Bài phú nói lên lòng của ông đã trở thành hi vọng thời c. Năm 1786, Nguyễn Huệ ra Bắc, chỉ một tuần quét sạch cả hai trăm năm của họ Trịnh. Năm 1788, Nguyễn Huệ ra Bắc lần thứ hai, giết Võ Văn Nhậm chuyên quyền mưu phản, rồi cho mời ông đến, phong ngay cho ông chức Thái lang bộ Lễ, sau đó lại giao cho ông cùng Ngô Văn Sở, Nguyễn Văn Dũng, Trần Thuần Ngôn cai quản toàn bộ miền Bắc Hà.

Sau khi Nguyễn Huệ mất, nhà Tây Sơn suy sụp rất nhanh vì nội bộ chia rẽ, giết hại lẫn nhau, cuối cùng bị Nguyễn Ánh tiêu diệt. Ngô Thì Nhậm với trí sĩ văn bệ Ánh bắt giam và sai Địch Trừng Thôn cho quân lính đánh đòn thù đến chết. Đó là ngày mùng 9/3/1803, ông vừa tròn 57 tuổi.

Trong khi lòng ông đau khổ và phú của Ngô Thì Nhậm để lại có bài phú "Giấc mộng núi Thiên Thai" làm trong thời kỳ sau văn án năm Canh Tý (1780), ông bị quan rồi khi Thăng Long và lánh nạn ở am Địch Trừng, làng Bách Tính (nay thuộc huyện Vũ Thư, tỉnh Thái Bình).

Văn án năm Canh Tý là văn do một số quan đời trước, nhân Trịnh Sâm cầm quyền, mưu chôn người chết trong phủ con trộm (Trịnh Khôi), lập con thối (Trịnh Cán) của Sâm. Việc bị lộ, sự người chết mưu bệ xé ruột người. Sau khi Sâm chết, triều đình Tam phủ đưa Trịnh Khôi lên ngôi chúa. Ngô Thì Nhậm bị oan là đã tặc giác phe đảng Khôi trước đó, sự bị hại, phải trốn vào làng Bách Tính, dạy học và viết sách.

Ảnh D